

PODÍL KOMPOZICE NA ATRAKTIVITĚ URBÁNNÍHO PROSTŘEDÍ MĚSTA

Miloslav Konvička

Účelným uplatňováním klasických kompozičních principů, jak ukazují historické i mnohé současné příklady, lze skutečně zvýšit emocionální účinnost urbánního prostředí. Maximálního účinku však lze dosáhnout pouze synergickým efektem – společně s originálním mobiliářem, přírodními prvky (terénem, vodou, zelení) a významovými – emocionálními prvky (sem patří i výtvarná díla). Při formování kvalitního funkčně provozního i estetického urbánního prostředí však nesmíme zapomínat i na specifika lidského vnímání, která do procesu vizualizace a zkvalitňování urbánního prostředí našich měst vnášejí subjektivní prvky a tím i řadu dosud neznámých tvůrčích námětů i výzev pro další generace architektů a urbanistů.

Stav – význam urbánního prostředí našich měst

Současná úroveň urbánního prostředí našich měst je velmi rozdílná, charakteristickým rysem řady měst je jejich výtvarná i výrazová bezkonceptnost a často i značná zanedbanost.

Na nevalném celkovém výrazu a estetickém dojmu urbánního prostředí se dodnes podílejí zejména neupravenost a „zaplátovanost“ stále ještě převážně asfaltových chodníků a vozovek, chybějící nebo devastovaná zeleň a především zchátralé fasády přilehlých objektů. V poslední době se množí, a to i na citlivých a exponovaných lokalitách, novostavby, které jsou nevhodné, anebo alespoň značně problematické jak z funkčního, provozního, tak i prostorového hlediska.

Podceňování prostorově estetických vztahů i celkové upravenosti a čistoty města se v současné době nárůstu cestovního ruchu a našeho vstupu do EU nemusí vyplatit. Mnohá města pochopila, mnohá však doposud ne, že dnes již nestačí usilovat o kvalitu pouze v utilitární oblasti – tj. ve funkčně provozních vztazích nebo v hygienické a ekologické oblasti.

Významnou pozici, „ostře“ sledovanou jak tuzemskými, tak zahraničními návštěvníky, proto získává urbánní kvalita charakterizovaná urbanisticko-prostorovým uspořádáním, pojetím parteru a celkovým výrazem městského interiéru frekventovaných částí především veřejných prostor, zejména centrálních a historických městských částí.

Je třeba si uvědomit, že úroveň urbánního prostředí jakéhokoliv města významně reflektuje svoji dobu, kulturnost obyvatel i úroveň společnosti, a to jak její prosperitu, stagnaci, tak i případný úpadek. **Urbánní prostředí** je výsledkem složi-

tých pochodů nepřetržitě probíhajících v městském organismu, jeho celková kvalita je limitována podmínkami přírodními, společensko-ekonomickými a historickými.

Centra a jejich jádra jsou ohniskem života a životního stylu obyvatel města. Urbánní prostředí dokumentuje jejich vztah k historickému odkazu, je typické řadou specifických znaků, symbolů, vyjadřuje vztah k určitým místům a obecně i vztah k životu a jeho hodnotám. Urbánní prostředí zejména historických jader, na jehož formování se podílely celé generace našich předků, lze chápat jak v celku, tak i detailech jako umělecké dílo nejen výtvarné, ale současně i scénické povahy. Při pohybu a tedy i v určitém časovém rozpětí je hmotné uspořádání vnímáno a hodnoceno jeho obyvateli a návštěvníky jako obraz jednotlivých prostorů (ulic, náměstí, parků, nábřeží), i jako obraz celého města.

U mnohých, spíše však západních měst (ale i některých našich i dalších měst z postkomunistických zemí) je zřejmé, že vzhled a celkový pozitivní urbánní dojem nemusí být pouhou formalitou resp. zbytečností. Prokazuje se, že **kvalitní vizuální doprovod** jako součást pozitivního společensko-ekonomického rozvoje může významně přispět nejen ke zvýšení turistického ruchu, ale i k přílivu investorů, k tvorbě nových pracovních míst a tedy ve svém důsledku ke zvýšení příjmů města. Z poslední doby lze jmenovat několik příkladů kvalitních úprav centrálních veřejných prostor zejména historicky hodnotných měst (jde např. o Třeboň, Jindřichův Hradec, Poděbrady, Svitavy, Olomouc, slovenskou Trnavu, Nitru, Košice, polský Krakov atd.).

Při vědomí důležitosti a významu kvalitního urbánního prostředí se naskýtá

otázka, proč u některých našich měst je proces rehabilitace urbánního prostředí i celkové upravenosti zejména centrálních částí měst stále tak pomalý a nedůsledný.

Pokud jde o neupravenost veřejných prostor, nepořádek ve městě, často „nekončící“ a nekoordinované stavební práce, lze důvody hledat v nekompetentnosti managementu městských úřadů a patrně i v ekonomické oblasti. Bohužel v mnoha případech je však problém širší, související spíše s filozofickým přístupem, povědomím a mentalitou národa i obyvatel města. U mnohých chybí, a to již dlouhodobě, úcta ke kulturnímu dědictví a postupně se vytratila i národní hrdost. Častá je i nízká kultivovanost a nedostatek vkusu (svědčí o tom stále častější příklady staveb tzv. „podnikatelského baroka“, naštěstí pouze v individuální bytové výstavbě).

Je pravděpodobné, že zmíněné nedostatky lze hledat již i v oblasti vzdělávací, v osnovách nižšího školství (viz hrozba rušení dějepisu na základních školách), ale i na středních a vysokých školách je potřeba zvyšovat všeobecné estetické vzdělání žáků a studentů. Chyby jsou i v osvětové činnosti např. v seznamování veřejnosti s kvalitními příklady (zahraničními i tuzemskými).

Teoretická nadstavba

Jako architekt - urbanista, učitel ústavu „Teorie urbanismu“ Fakulty architektury VUT v Brně jsem však přesvědčen, že na dosud neuspokojivém stavu mnoha našich měst se významně podepsali i sami architekti a urbanisté, a to působící jak v projekci a realizační sféře, tak i na úřadech a dalších institucích včetně architektonic-

kého školství. Existuje jistě celá řada důvodů a příčin současných problémů a nezdarů, ale i cest vedoucích k nápravě. Domnívám se, že jednu z nich – jak zlepšit současný stav urbánního prostředí – lze hledat v oblasti, která je již dlouhodobě opomíjena, totiž v **teorii**. Můžeme dokonce s určitou nadsázkou říci, že teoretická nadstavba prakticky chybí. To vede až k „názorové anarchii“ odborníků (teoretických i praktických) a paradoxním situacím, kdy jedním odborníkem zdůrazňované přednosti určitého řešení nebo pojetí jsou druhým považovány za slabiny a chyby.

S tím souvisí i zásadně rozdílné názory na vztah jednotlivých architektonických děl k urbánnímu celku jak bližšímu, tak navazujícímu na úrovni městských částí, vlastního města i regionu. Tato názorová diferenciacie platí i v opačných vztazích – od širších urbanistických souvislostí směrem k detailu. V souvislosti s všeobecně propagovanou snahou o identifikaci prostoru, o vyjádření místní originality, specifčnosti, tedy respektování „genia loci“, se objevují v teoretické i praktické oblasti zhruba dva zásadně se lišící názory.

Na jedné straně jde o tzv. „architektonický urbanismus“ preferující svobodu tvorby s minimálními zásahy urbanistických regulativů, např. omezujících výšku zástavby, měřítko, výraz a členění objektu atd. Takto koncipované návrhy i realizace jsou typické převážně individualisticky pojatou architekturou s minimálními vazbami na okolní zástavbu, bez prostorové koordinace a respektování urbanisticko-historického kontextu. Při takovém přístupu projektantů k řešení volných míst, proluk, nebo při dotváření bloků bez širších urbanistických aspektů, často dochází k hromadění akcentů a dominant bez vztahu k historickým, ale i funkčním a provozním danostem. Častá ignorace prostorového přístupu a historií ověřených kompozičních pouček vede nakonec k roztržitému prostorovému výrazu, i když vlastní architektonický návrh může být sám o sobě zajímavý.

Na druhé straně, v případě tzv. „kontextuálního urbanismu“ v zájmu vyšší „vizualizace“ exponovaných městských prostor, je podporována koordinovaná, cílená činnost se stanovením „scénáře“ jako specifického nástroje pro formování městského interiéru. Cílem scénáře je vytipovat hlavní obsahové a kompoziční prvky, postup, časový harmonogram,

koordinaci i zodpovědnost. Uvědomělá, jednotně nazíraná prostorová harmonie celku, od detailu přes zónu, sídlo až po region, dává předpoklad vzniku charakteristického a identického prostředí (hovoříme o zvučící kompozici harmonického celku – viz Karel Honzík: Tvorba životního slohu). Pojetí městského prostředí – interiéru má vycházet nejen z funkčně provozních zásad, ale současně i z principů humanizace, zvelebování, kultivace a estetizace, a to především historického jádra a centra včetně hledání výrazových specifíků jednotlivých městských částí.

Pozn.: Harmonicky působivý urbanistický celek ovšem může vzniknout i „samovolně“, bez zásad a postupů „kontextuálního urbanismu“ (viz. např. naše mnohá historická jádra nebo malebné jihočeské vesnice atd.). Větší riziko neúspěchu vzhledem k časté absenci fundovaných architektů a urbanistů, nižší solventnosti města i dalších investorů, a tedy i vzhledem k omezenému repertoáru výrazových prostředků, lze očekávat u center menších měst, anebo i u rozsáhlejších nově budovaných obytných lokalit.

S propagací kontextuálního urbanismu“ a s rozvojem kvalitního dopravy a zásobováním nerušeného pěšího pohybu narůstá i potřeba tvorby „**identického**“ prostředí a prvků podporujících **prostorovou orientaci** návštěvníků. Na význam identity „místa“ tvořeného interakcí elementů přírody a lidské kultury resp. „soustředěním významu“ poukazuje i známý teoretik architektury Norberg-Schultz. Ten říká, že osobní identita člověka předpokládá i identitu místa. K pochopení místa a jeho zdůraznění nám obecně slouží formální a symbolické stránky architektury a vzájemné prostorové uspořádání. Jde o vztah mezi místem, architekturou, jejím urbanistickým začleněním a sociální stránkou. Stále významnějším se proto stává i řešení detailu, pojetí jednotlivých architektur a prostoru, jejich estetická kvalita, která se přímo dotýká každého jednotlivce a působí na jeho vizuální a psychickou stránku. Ostatně již ve starověku Pausanias a Aristoteles požadovali umělecké ztvárnění veřejných prostor.

Na nutnost lepší orientace v městském prostředí, jeho čitelnost, srozumitelnost a pochopení poukázal již v 60. letech americký urbanista Kevin Lynch ve své knize „The Image of The City“. „Obraz města“ je dle jeho názoru výsledkem složitých

společensko historických pochodů, přičemž zjišťuje, že sledovaná města (šlo o města americká) mají velmi malý rozsah vizuálně čitelných a současně přitažlivých městských částí i samotného centra. Pomocí identifikačních prvků urbanistické struktury – souborů, tras, rozhraní, uzlů a orientačních bodů – doporučuje analytické i návrhové metody vedoucí k posílení prostorové a estetické kvality měst. Metoda je platná dodnes i u měst evropských. Mnohá z nich vděčí za svoji přitažlivou „image“ právě tvůrčímu využití této teorie.

Kvalitní architektura a městský mobiliář spolu s úměrným využíváním přírodních prvků, terénu, zeleně a vody včetně významových – emocionálních prvků dodávají urbánnímu prostředí místní originalitu, specifčnost a identitu. Současně patří k neodmyslitelným faktorům účelného, harmonicky působícího a krásného prostředí.

Urbanistická kompozice

Zvláštní postavení v urbanistické teorii vždy zaujímala **urbanistická kompozice**. Ta bezesporu souvisí, a to platí i pro současnost, s dobou, ekonomickou prosperitou či politickým systémem – od nekritického prosazování až k programovému odmítání. Je zajímavé, že převážná většina našich měst byla budována zejména k praktickým účelům. Přesto je zřejmé, že jejich forma i výraz byly pravděpodobně odněpaměti ovlivňovány určitými estetickými poučkami a zásadami. Zásady prostorového uspořádání a utváření vznikající po mnoho staletí byly dle místa i doby realizace velmi rozdílné. Každá historická epocha rozpracovala a preferovala své vlastní charakteristické principy – kompoziční systémy a postupy. Z tohoto důvodu nemohlo jít, a ani v přítomnosti nejde, o nějaký definitivní, neměnný soubor pravidel a pouček, stanovující formu a vzhled městských prostor, siluety i výraz celého města. Rozdílné morfologické a historicko-ekonomické podmínky společně s dobou podmíněnými estetickými názory a tvůrčím využíváním kompozičních principů vytvořily z našich měst nejen lépe či hůře fungující urbanistické celky, ale současně i unikátní umělecká díla.

Kompozice má v urbanismu významné místo, je totožná s **jádem umělecké formy**, představuje výtvarné vyjádření

ekonomicko-sociálních, funkčních, estetických a technických podmínek (jednota utilitárního a estetického). K vytváření nebo regeneraci urbánního prostředí je třeba znát nejen podmínky, ale i vzájemné vztahy, které mohou vzniknout mezi jednotlivými prvky výrazového materiálu a zdůraznit ty, které tvoří podstatu návrhu. Rozeznáváme prvky statické, ke kterým řadíme umělé a přírodní prostředí, a dále prvky dynamické, které představují lidé s jejich činnostmi a dopravní prostředky. Urbanistická tvorba je nejen uměním prostorovým, ale i časovým se svým počátkem, vrcholem a ukončením resp. odezněním cílených kompozičních akcentů. V urbánním prostředí – scéně, působí lidé nejen jako diváci – hodnotitelé, ale i jako přímí účastníci společně s okolním hmotným prostředím.

Mezi klasické, historii ověřené **kompoziční principy** uspořádání a utváření urbánního prostředí se řadí proporce, rytmické a metrické řazení, gradace, měřítko, kontrast a nuance, symetrie a asymetrie, eurytmie, (úměrnost, tj. vyváženost, resp. podrobení se jednotlivých výtvarných částí uměleckého celku jednomu společnému výtvarnému záměru), dominanta obvykle jako pohledový uzávěr – point de vue, průhled (jako součást kompozičních os), výhled a efekt siluety resp. panoramatu. Kompozici výrazně ovlivňuje i barevné řešení. Jak již bylo uvedeno, každý kompoziční princip byl časově i místně podmíněný a tedy i s různou interpretací, často až protichůdnou.

Při současné regeneraci urbánního prostředí a snaze zatraktivnit naše město je důležité, aby základní kompoziční principy byly využívány cíleně, s rozmyslem a s profesionální erudicí. Jako pomůcka při řešení konkrétních úkolů mohou posloužit následující **tvůrčí postupy**, při kterých je třeba:

- vážit rozlohu a měřítko urbánních prostorů (ulice, náměstí – rozeznáváme buď neutrální nebo orientované), respektovat princip dynamické rovnováhy,
- vytvářet prostor k organickému sepětí dochovaných historických hodnot a nových prvků,
- zajišťovat stálý pocit orientace v prostoru,
- integrovat umělé a přírodní prostředí (vztah I. a II. přírody),
- akceptovat urbanistické podmínky pro jednotlivé architektury (podřízenost urbanistickému záměru – respektování zásad vyšší harmonické jednoty),

- zajišťovat provozuschopnost a harmonickou ucelenost urbánního celku v každé etapě výstavby,
- zachovávat otevřenost urbánního prostředí pro další přeměny,
- zdůrazňovat urbanisticky významné pohledové (kompoziční) osy,
- směřovat urbanisticky významné osy k jádru kompozice, např. hlavnímu náměstí, důležitým objektům a gradovat dojmy při vnímání takto specifického urbánního prostředí, počítat s větším výběrem a bohatšími tvary urbanistických prvků,
- zapojovat orientační body, akcenty, dominanty a významové – emocionální prvky (zvažovat jejich rozložení),
- počítat s překvapujícími momenty, tzn. udržovat vizuální zájem,
- využívat rytmické stoupání a klesání dojmů, důležité je rovněž zajistit vizuální oddech.

Je zřejmé, že rozhodujícími akcenty, s nimiž urbanistická kompozice již od historie pracuje a využívá je k obohacení města, jsou pro svoji objemovou, tvarovou i materiálovou rozmanitost především občanské stavby (církevní, kulturní, veřejnosprávní, sportovní). Vertikální akcenty (chrámy, radnice, zámky) v návaznosti na terénní konfiguraci obvykle tvoří charakteristickou siluetu města, ovlivňují jednotlivá panoramata a výsledný prostorový obraz. Uplatnění akcentů (vertikálních i objemových) v městském interiéru je rovněž velmi důležité. Akcenty strukturují a determinují vlastní sídlo, zdůrazňují funkčně provozní specifika, podporují prostorovou orientaci a především dané město **zatraktivňují**. Je proto koncepční chybou, když stavby tohoto typu nejsou realizovány na významných místech, ve veřejných prostorech, ve formě např. point de vue, ale jsou umísťovány mimo exponované polohy např. do „ústraní“ vnitrobloku (viz. objekt „Nové hudební scény“ ve vnitrobloku ulic Lidické a kpt. Jaroše v Brně).

Pro zajištění maximálního urbánního účinku (prostorového, výtvarného, estetického) nově řešeného městského prostoru je třeba **sladit** funkčně provozní a objemové požadavky kladené na nový objekt (areál) s předpoklady a možnostmi potenciační lokality. Lokalita musí nabízet nejen dostatečný rozumně zastavitelný prostor, ale i kapacitní parkování a bezkolizní zásobování. Důležité je rovněž, aby jak nové využití (jak co do funkce, tak

i její intenzity), tak architektonický novotvar nebyly v rozporu s hodnotami prostředí, stávajícími funkcemi a pešším provozem. Při respektování všech výše uvedených lokalizačních aspektů je předpoklad, že budou splněny i všechny zásady tvorby v duchu „kontextuálního urbanismu“. Je zřejmé, že dnes všeobecně kritizovaná stavba v Brně – Velký Špalíček tyto kontextuální zásady nerespektuje. Stejný „efekt“ v tomto případě vyvolaný především stísněným pozemkem bez dostatečného provozního komfortu a rovněž bez možnosti účinného prostorového působení lze očekávat i u plánovaného Janáčkova kulturního centra vedle hotelu International v Brně. Je třeba rovněž říci, že tvůrčí urbanisticko-architektonické principy mají svoje neměnné zásady. Je nutné respektovat nejen jedinečnost a specifčnost dispozičního řešení, ale i jedinečnost a specifčnost urbanistické polohy. Nelze, kromě snad staveb typových, umísťovat jasně definovaný objekt kdekoliv a jakkoliv. O tom, že tomu tak vždy není, svědčí letošní „šachy“ s lokalizací Muzea Salvadora Dalího od Daniela Libeskinda v Praze.

K zachování historické, obvykle subtilní, **siluety** je třeba jak chránit vizuální předpolí, tak současně bedlivě sledovat výšku a hmotu nových staveb uvnitř urbanistické struktury (nutné je stanovení bezpečné výškové hladiny). Některé (naštěstí pouze publikované) návrhy hmotných vertikál i v historických jádrech nebo v jejich bezprostřední blízkosti hovoří buď o nezkušenosti, anebo o aroganci historického povědomí autorů. Řešení je poměrně jednoduché, znamená chovat se ohleduplně a situovat tyto vertikály mimo historická jádra a mimo exponované pohledy, např. do nových sektorových center. Stejně nebezpečné jsou však i některé úvahy zpochybňující význam a smysl tzv. historické zeleně ve městech (situované např. v prostoru bývalých městských hradeb) a návrhy na jejich likvidaci a nové funkční využití.

Výuka urbanistické kompozice

Urbanistické kompozice jako umělecké podstaty urbanismu se dotýkají prakticky všechny oborové předměty na Fakultě architektury VUT v Brně. S hlavními principy a jejich aplikacemi jsou studenti seznamováni ve 3. ročníku na přednáškách předmětu „Tvorba urbánního a krajinného prostředí“ a v na-

vazujícím semináři. Teoretické znalosti demonstrovány na řadě konkrétních pozitivních i negativních příkladů z celého světa si studenti ověřují jak v analytické, tak návrhové části relativně jednoduchého zadání. Zadání jsou směřována zejména na centra a historická jádra měst, ve kterých studenti bydlí nebo k nim mají specifický osobní vztah. Na základě rozboru a posouzení prostorově časového obrazu studenti navrhnou taková řešení, v kterých společně s aplikací zásad kompozice a tvorby městského interiéru bude dosaženo působivého a originálního urbánního prostředí. Další příležitost k ověřování teoretických znalostí se naskytá při řešení zadání v rámci ateliérových, bakalářských a diplomových projektů. Tyto práce, které většinou vycházejí z reálných podmínek a požadavků, v mnoha případech posloužily městským úřadům jako inspirační zdroj při hledání perspektivního využití a výrazu a často i při zadávání konkrétních urbanistických úkolů projekčním kancelářím.

dopravu, dopravní řešení není podceňováno. Hlavní nákupní prostory jsou zásobovány ze samostatné obslužné ulice a deficit parkovacích míst vzniklý zastavením je řešen vybudováním dvou podzemních parkovišť o celkové kapacitě 275 stání.

Dva základní pěší, na sebe kolmé směry, jsou svázány s uzlovými a vstupními body hlavních městských pěších tahů a protínají se v ohnisku řešeného území. Tento prostor původního parkoviště je využit pro pobytové náměstí s multifunkčním amfiteátre (využitelným pro představení, hudební produkce, gastronomické slavnosti, v zimě pro bruslení atd.), na které navazuje vzájemně propojená síť ulic evokujících původní proporce židovských uliček, pasáží a krytých vnitrobloků. Zvláštní pozornost je věnována uplatňování klasických kompozičních principů – nově formované pohledové osy jsou orientovány na „point de vue“ (akcentovaná nároží, brány, sloupy, solitéry) a tak pomáhají spoluvytvářet stálý pocit prostorové orientace. Důsledně je respektováno měřítko nových objektů ve vztahu k historickému prostředí a podřízenost architekto-

nického záměru záměru urbanistickému. Cílem je vtisknout nově se formujícímu prostředí nejen určitou atmosféru, identitu, ale i kontrast a harmonické prolínání historické i moderní zástavby. Veřejné prostory jsou citlivě pojednány texturou dlažeb, drobnou architekturou, mobiliářem, vodními prvky a výtvarnými díly. Nedílnou součástí řešeného území je zeleň, která je navržena jak na novém náměstí ve formě stromořadí, tak i v předprostorech a vnitroblocích, kde je uplatněna především ve shlucích a solitérech. Takto formovaná zeleň neoddělitelně doplňuje architekturu a vytváří příjemné mikroklima i esteticky působící celek.

Důležitou pozornost je třeba věnovat výběru vhodné vegetace tak, aby byly respektovány požadavky vyplývající nejen z rajonizace okrasných dřevin a pedologických nároků, ale i z hlediska výběru finální velikosti a estetického působení zeleně.

*doc. Ing. arch. Miloslav Konvička, CSc.
Fakulta architektury VUT, Brno*

PŘÍLOHA

Článek „Podíl kompozice na atraktivitě urbánního prostředí města“ je provázen **urbanistickou studií**, která se zabývá **regenerací židovské čtvrti v Prostějově** (diplomová práce 2002, autor Ivo Lorenčík, vedoucí práce doc. Ing. arch. Miloslav Konvička, CSc., FA VUT Brno). Práce byla zpracována ve smyslu požadovaných změn územního plánu a na popud Odboru koncepce a rozvoje města Prostějova.

Dnes zanedbané a provizorně využívané území se nachází v jižní části centra, severní stranou bezprostředně přiléhá k hlavnímu náměstí a kostelu a na jižní straně zasahuje až k bývalým městským hradbám. Urbanisticko-architektonické řešení danému prostoru vrací polyfunkčnost (bydlení, obchod, služby, restaurace, ubytování, kultura, administrativa) a současně i městský charakter. I když řešení preferuje pěší a cyklistickou

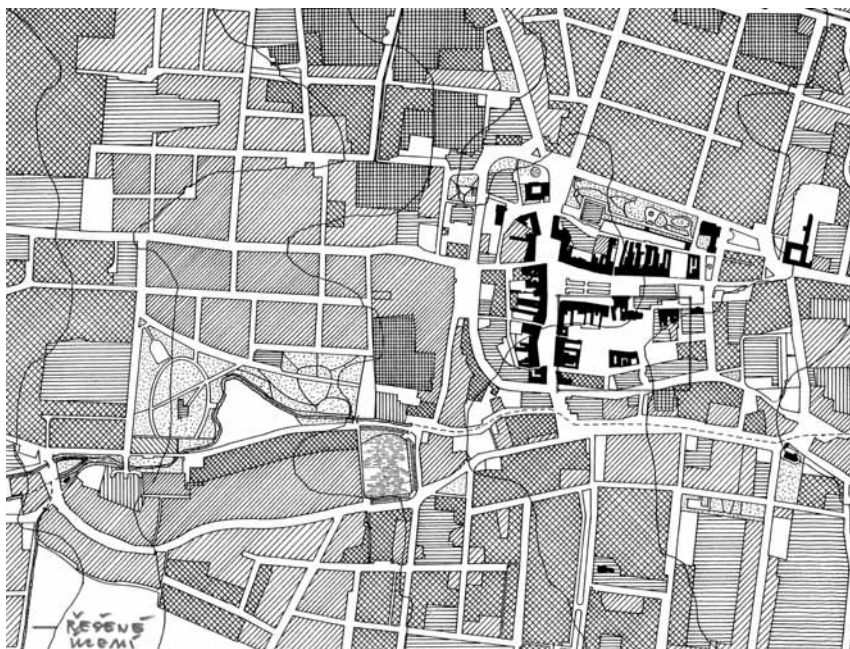
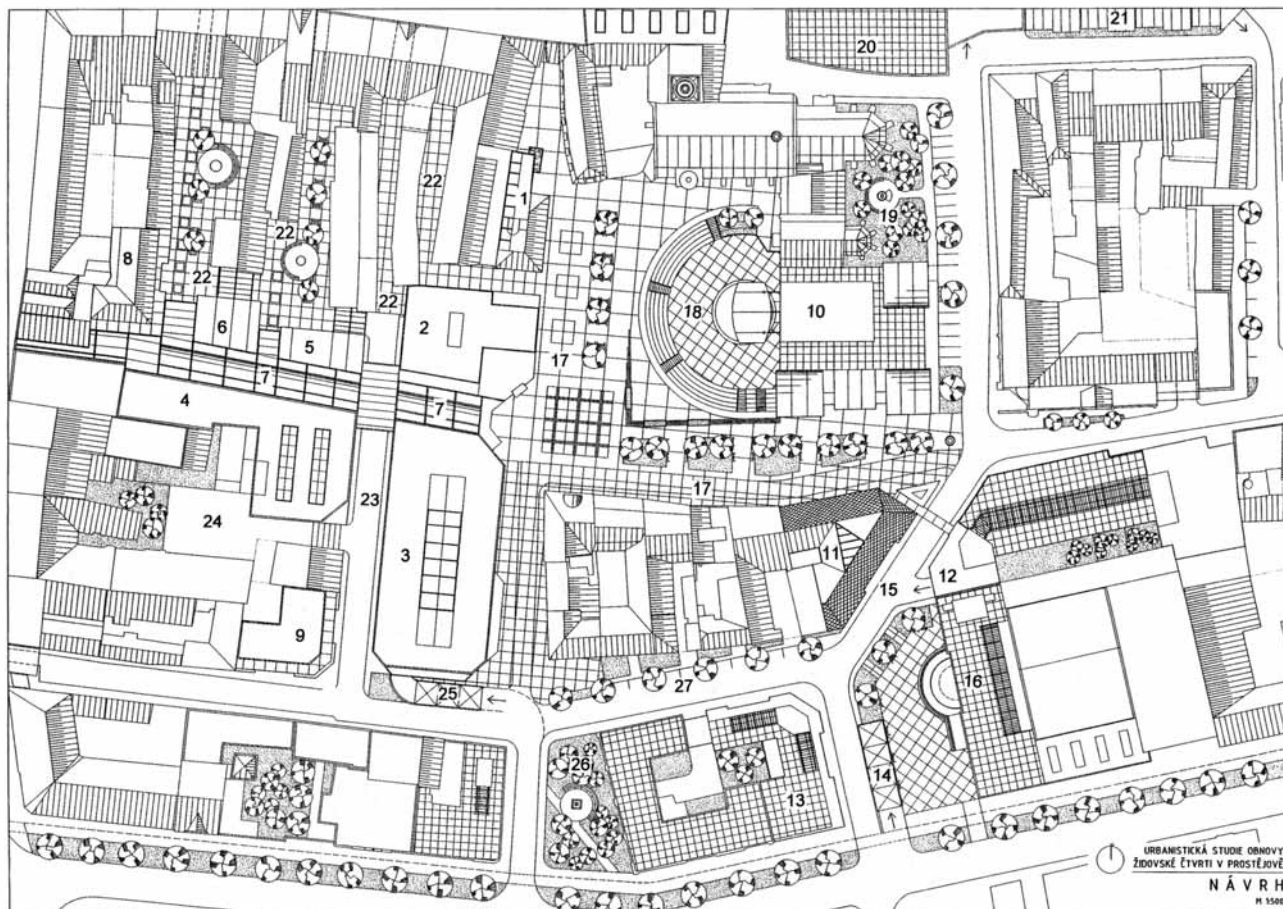


Schéma centrální části



Situace – návrh + legenda

LEGENDA

NOVÉ OBJEKTY:

- 1 OBCHOD, BYDLENÍ, RESTAURACE
- 2 OBCHODNÍ A ADMINISTRATIVNÍ OBJEKT, ALT. SMÍŠENO S BYDLENÍM
- 3 OBCHODNÍ A ADMINISTRATIVNÍ OBJEKT, GALERIE, KNIHOVNA
- 4 OBCHODNÍ A ADMINISTRATIVNÍ OBJEKT, GALERIE, KNIHOVNA
- 5 SLUŽBY A DROBNÝ PRODEJ
- 6 SLUŽBY A DROBNÝ PRODEJ
- 7 KRYTÁ OBCHODNÍ PASÁŽ
- 8 OBCHODNÍ A ADMINISTRATIVNÍ OBJEKT, ALT. SMÍŠENO S BYDLENÍM
- 9 OBCHODNÍ A ADMINISTRATIVNÍ OBJEKT, RESTAURACE
- 10 KULTURNÍ DŮM – DIVADELNÍ A PROMÍTACÍ SÁL, EVENT. GALERIE, PROVOZNĚ PROPOJENO S VENKOVNÍ SCÉNOU. POD OBJEKTEM MOŽNO UMÍSTIT KLUB (DISKOTÉKU)
- 11 OBCHODNÍ A ADMINISTRATIVNÍ OBJEKT (PENĚŽNÍ ÚSTAV), ALT. SMÍŠENO S BYDLENÍM
- 12 OBCHODNÍ A ADMINISTRATIVNÍ OBJEKT, ALT. FUNKČNÍ PROPOJENÍ S VEDLEJŠÍM KULTURNÍM DOMEM (DOPLŇKOVÉ FUNKCE, GASTRONOMICKÉ ZAŘÍZENÍ), ALT. HOTEL
- 13 ADMINISTRATIVA, BYDLENÍ

NOVÉ ÚPRAVY:

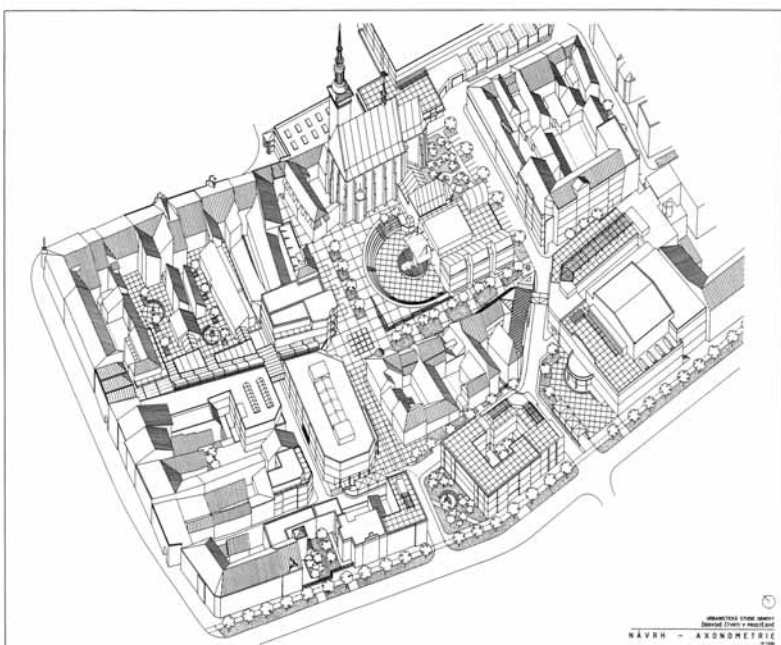
- 14 VJEZD DO PODZEMNÍCH GARÁŽÍ, ÚPRAVA PŘEDPROSTORU KULTURNÍHO DOMU
- 15 NAVRŽENÁ PROPOJOVACÍ A ZASOBOVACÍ ULICE, VÝJEZD Z PODZEMNÍCH GARÁŽÍ
- 16 ÚPRAVA STŘEŠNÍ ČÁSTI KULTURNÍHO DOMU (RESTAURACE, KULTURNÍ A SPOLEČENSKÁ PŘEDSTAVENÍ)
- 17 ÚPRAVA PLOCHY NA NÁMĚSTÍ
- 18 VENKOVNÍ LETNÍ SCÉNA, SHROMAŽDIŠTĚ, ODDECHOVÁ PLOCHA, ZIMNÍ LEDOVÁ PLOCHA
- 19 ZAZELENĚNÍ VOLNÉ PLOCHY (VYTVOŘENÍ PARKU)
- 20 VYUŽITÍ BÝVALÝCH SKLADŮ OBCHODNÍHO DOMU PRO SLUŽBY A OBCHODY
- 21 KRYTÉ ZASOBOVÁNÍ OBCHODNÍHO DOMU
- 22 VYUŽITÍ DVORNÍCH TRAKTŮ PRO OBCHODY A SLUŽBY, KULTIVACE DVORNÍCH ČÁSTÍ
- 23 NAVRŽENÁ OBSLUŽNÉ ZASOBOVACÍ ULICE
- 24 MANIPULAČNÍ PROSTOR ZASOBOVÁNÍ
- 25 VJEZD DO PODZEMNÍCH GARÁŽÍ
- 26 ZAZELENĚNÍ VOLNÉ PLOCHY (VYTVOŘENÍ PARKU)
- 27 ÚPRAVA ULICE (PODÉLNÉ PARKOVÁNÍ, ZELENĚ)



Perspektiva – pohled A



Perspektiva – pohled B



Axonometrie

Literatura:

1. Gehl, J.: *Život mezi budovami*, Nada-ce Partnerství, 1996,
2. Halík, P., Kratochvíl, P., Nový, O.: *Architektura a město*, AVČR, 1996,
3. Hexner, M., Novák, J.: *Urbanistická kompozice*, Vydavatelství ČVUT, 1996,
4. Honzík, K.: *Tvorba životního slohu*, Horizont Praha, 1976,
5. Hruška, E.: *Úvahy k urbanistické kompozici*, příloha Čs. architekta, 1980,
6. Konvička, M.: *Urbanistická harmonie města*, Čs. architekt 1985/23,
7. Konvička, M.: *Česká architektura a urbanismus v nové situaci*, kap. *Urbánní prostředí*, výzkumný záměr FA VUT, listopad 2000,
8. Konvička, M.: *Pohled na město z hlediska prostorového uspořádání*, příspěvek na II. mezinárodní konferenci, *Úloha dominant při identitě vnitroměstské struktury*, Bratislava, 1998,
9. Konvička, M.: *Teoretická a koncepční hlediska urbanisticko-architektonické restrukturalizace obytného prostředí*, příspěvek na mezinárodní konferenci, Bratislava, říjen 2000,
10. Lynch, K.: *The Image of The City – Obraz města*, BOVA, POLYGON, Praha 2004,
11. Meduna, V.: *Urbanistická kompozice*, VUT Brno, 1981,
12. Norberg-Schulz, C.: *Genius Loci*, Odeon, 1994,
13. *Proměny městských center*, konference – Asociace pro urbanismus, Čelákovice 1997,
14. Sitte, C.: *Stavba měst podle uměleckých zásad*, Nakladatelství ARCH1995.
15. Lorenčík, I.: *Regenerace židovské čtvrti v Prostějově*. Diplomová práce FA VUT, Brno 2002.